

عنوان مقاله:

مواد قیاسی در تمثیلات جدلی مثنوی

محل انتشار:

همایش ملی ادبیات غنایی (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسنده:

علی قلی نامی -

()

خلاصه مقاله:

مثنوی معنوی جایی است که با ابزار علم کلام با سنن فکری مخالف احتجاج می‌شود. قالبی که برای طرح این مسائلی اندیشیده شده است تمثیل و حکایت است. در این تمثیلات دو طرف یا دو جریان فکری حجت‌های خود را می‌آورند. یک از طرف‌ها که همواره هم‌پیروز است در استدلال‌های خود از تشبیهات و تخیلات بهره می‌گیرد؛ یعنی، از موادی که در سفسطه به کار می‌رود. همچنین از دلالت امر شاهد بر امر غایب استفاده می‌شود که از لوازم عقل بیانی است که عقل ریشه دار شرقی و ایرانی است. از آن جایی که انتظار می‌رود جایگاه مثنوی با جایگاه یک دیوان شعر و خطا به سفسطه متفاوت باشد، مشاهده چنین روش‌هایی در استدلال تأسف برانگیز است. این مقاله با چنین رویکردی چهار تمثیل 1. «انکار فلسفی بر قرائت «ان اصبح ماء کم غوراً» ، 2. «قصه اعرابی و ریگ در جوال کردن و ملامت کردن آن فیلسوف اورا» ، 3. جواب دهری که منکر الوهیت است و عالم را قدیم می‌گوید» ، 4. «عقول خلق متفاوت است در اصل فطرت و نزد معتزله متساوی است و تفاوت عقول از تحصیل علم است» را بررسی و تحلیل کرده است و پیش از همه و بدون دستبازی به دلایل بیرون از متن مثنوی، می‌کوشد ضعف‌ها و تناقض‌های درونی قصه‌ها را از یک سو و عدم تناسب مقدمات یا استدلال را از سوی دیگر و نتایج نادرست چنین موادی را یادآور شود.

کلمات کلیدی:

مثنوی معنوی، تمثیل، سفسطه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/520918>

